

TEORETICKÉ PROBLÉMY SYTÉMU FINANČNÉHO PRÁVA

JANA ŠIMONOVÁ - MÁRIA SABAYOVÁ

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Abstract in original language

Spoločenské zmeny uplynulých dvoch desaťročí významne posilnili postavenie finančného práva v právnom poriadku postkomunistických krajín. Adaptácia spoločnosti na nové finančno-právne normy a finančno-právne vzťahy, či posilnenie finančno-právneho vedomia sú dôkazom legitimity tohto odvetvia práva. Autorky vo vedeckej štúdií analyzovali pripravované zmeny v hmotnoprávných i procesnoprávných inštitútoch a ich možný vplyv na systém finančného práva. Analýzou čiastkových problémov autorky vyvodili záver, že po zavedení uvedených zmien do praxe je posudzovanie teoretickej základne finančného práva ako vedeckej, či pedagogickej disciplíny nevyhnutné aktualizovať. Výsledkom vedeckej štúdie bol návrh na prehodnotenie teoretického prístupu k systému finančného práva a spracovanie možných alternatív. Vedecká štúdia je výstupom z vedecko-výskumnej úlohy „Vysoká škola jako facilitátor rozvoja spoločnosti a regionu“.

Key words in original language

Spoločenské zmeny; teoretickej základne finančného práva; systém finančného práva; finančno-právne normy; analýza.

Abstract

The social changes in the past two decades have significantly strengthened the position of financial law in the legal order of the post-communist countries. The social adaptation to new precepts of financial law and financial-legal relations, and development of financial-legal consciousness, are the evidence of legitimacy of this branch of law. Authors of the scientific study analyze the upcoming changes in substantive and procedural institutes and their potential impact on the system of financial law. Based on the analysis of sub-issues the authors have come to a conclusion that after introduction of the changes into practice it is necessary to update the view on the theoretical base of financial law as a scientific and educational discipline. The result of this scientific study was a proposal to review the theoretical approach to the system of financial law and to suggest possible treatment options. The scientific study is an outcome of the scientific research project "University as a facilitator of development of society and region."

Key words

Social changes; theoretical base of financial law; system of financial law; financial-legal relations; analysis.

Na strategické postavenie finančného práva ako právneho odvetvia, vedeckej disciplíny a zároveň predmetu systematického vzdelávania vysokých škôl právnického a ekonomického charakteru poukazuje nielen historický aspekt, ale najmä aktuálny stav právneho poriadku Slovenskej republiky. Prvotným prelomovým historickým momentom bola transformácia finančného práva, resp. osamostatnenie vedy o finančnom práve z pod správneho práva. Komplexne uvedený proces sa začal formovať približne od 50. rokov 20. storočia.¹ Už v uvedenom období teoretici konštatovali osobitú potrebu samostatne právne upravovať problematiku peňažných vzťahov, hospodársku, resp. spoločensko-ekonomickú činnosť štátu, komplexne finančnú oblasť. Napriek tomu sa aj po vyčlenení stretáme v staršej literatúre s názormi jeho subsumácie do osobitnej časti niektorých odvetví, napr. správneho, štátneho, hospodárskeho práva. Eventuálnym dôvodom uvedeného zmýšľania je spoločné využívanie rovnakých právnych noriem pre rôzne inštitúty právnych odvetví, ktoré sa navzájom prelínajú. O nevyhnutnosti právne regulovať vzťahy finančnej činnosť, resp. politiky štátu, ako komplexu právnych noriem realizujúcich jeho hospodárstvo a ekonomiku, niet pochýb.

Pri vymedzení definície finančného práva je nutné analyzovať financie, ekonomickú kategóriu podmieňujúcu jeho vznik. Ide o súhrn špecifických peňažných vzťahov, a to vzťahov finančných, vznikajúcich pri tvorbe, rozdeľovaní, používaní a vysporiadaní peňažných fondov, spravovaných určitými ekonomickými subjektmi. Vychádzame teda z názoru, že:

- pojem financie je užší ako pojem peniaze
- pojem finančné vzťahy je užší ako pojem peňažné vzťahy
- peňažné vzťahy zahŕňajú ceny (cenové vzťahy), mzdy (mzdové vzťahy) a aj financie (finančné vzťahy)².

Na základe vyššie uvedeného môžeme prejsť priamo k vymedzeniu pojmu finančného práva. Napriek spoločnej teoretickej báze, definície uvedeného právneho odvetvia majú drobné nuansy, na ktoré poukážeme komparáciou vybraných konštatovaní. Pri analýze definícií poukážeme sčasti aj na historický aspekt ich syntézy in status quo.

Slovinský A. a kol. v Československom finančnom práve definujú pojem finančné právo ako: „súhrn právnych noriem, ktoré upravujú spoločenské vzťahy vznikajúce v procese finančnej činnosti socialistického štátu,

¹ Normy finančného práva predstavovali v roku 1945 gros zákonodarstva v hospodárskej činnosti štátu. Príkladom je právna úprava mimoriadnych majetkových daní v roku 1946, ktorá spoločne s inými daňovými zákonmi sa podieľala na obnove nášho hospodárstva a meny po druhej svetovej vojne.

² KRÁLIK.J., JAKUBOVIČ D.: Finančné právo. Bratislava: VEDA,2004. s.15.

vykonávanej za účelom zabezpečenia jeho funkcií a úloh v etape budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti.“³

Pre porovnanie približne z historicky rovnakej časovej línie Bakeš M. rozumie pod finančným právom „súhrn právnych noriem, ktoré upravujú finanční vzťahy, vznikajúci v procese plánovité tvorby, rozdeľovania a používání peněžních fondů socialistického státu (tedy v průběhu finanční činnosti) za účelem zabezpečení jeho úloh a funkcí v dané etapě jeho vývoje.“⁴

Babčák V. v publikácií Slovenské finančné právo ho charakterizuje ako „súhrn právnych noriem, ktoré upravujú spoločensko-ekonomické vzťahy vznikajúce v súvislosti so sústreďovaním peňažných prostriedkov do štátnych a iných verejných peňažných fondov, ich rozdeľovaním a používaním na finančné zabezpečenie verejných potrieb a funkcií štátu, obcí a iných verejnoprávných subjektov.“⁵

Uvedené definície sú špecifické najmä z historického hľadiska, vzhľadom na skutočnosť, že priamo poukazujú na postupnú tvorbu aktuálnych definícií. Osobitosťou prvých dvoch je zakomponovaný prvok štátneho zriadenia, resp. socialistickeho štátu. Prvá definícia obsahuje taktiež prvok zovšeobecnenia, tzn. nevymedzuje podrobnejšie finančnú činnosť štátu, kým ďalšie dve ich taxatívne vymedzujú. Je nevyhnutné však konštatovať, že pojmoslovie finančného práva obsahuje spoločné základné prvky, ktoré sa následne premietli aj do súčasnosti.

Českí autori pod vedením Bakeša M. v publikácií Finančné právo konštatujú, že finančné právo tvorí „súhrn právnych noriem, ktoré upravujú vzťahy vznikajúci v procese tvorby, rozdeľovania a používání peněžní masy a jejich částí.“⁶ Musíme však dodať, že uvedené vymedzenie je nutné chápať v kontexte finančno-právnych vzťahov, vzhľadom na úpravu niektorých stránok finančnej činnosti normami iných právnych odvetví ako finančným právom.

Komplexné zhrnutie jednotlivých prvkov definícií vidieť v Heslári verejného práva, kde finančného práva je chápané ako „samostatné, nekodifikované a dynamicky sa rozvíjajúce odvetvie práva, predstavujúce súhrn finančno-právnych noriem upravujúcich spoločensko-ekonomické vzťahy vznikajúce v súvislosti s plánovitým sústreďovaním peňažných prostriedkov do štátnych a iných verejných peňažných fondov, ich

³ SLOVINSKÝ A. et al. . Československé finančné právo. Bratislava: Obzor, 1985. s. 33.

⁴ BAKEŠ M. Základy finančního práva. Praha: Vysoká škola sboru národní bezpečnosti, 1987.s. 16.

⁵ BABČÁK V. Slovenské finančné právo. Košice: Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach, 1993. s. 31.

⁶ BAKEŠ M. et al. Finanční právo. Praha : C.H.Beck, 2006. s.12.

rozdeľovaním a používaním na finančné zabezpečenie verejných potrieb a funkcií štátu, obcí a iných verejnoprávných subjektov“.⁷

Z pohľadu čiastkovej analýzy ďalších definícií od iných autorov⁸ musíme konštatovať, že ide v zásade o porovnateľné vymedzenie s vyššie uvedeným, vzhľadom na implikáciu významných prvkov nami odcitovaného pojmu finančného práva. Okrajovo však musíme poznamenať, že výraznú názorovú rozdielnosť vidíme pri systemizácií finančného práva, ktorá predstavuje jadro našej vedeckej štúdie.

Ako sme už naznačili, na dôležitosť existencie finančného práva poukazuje realizácia finančnej politiky štátu, ktorá bazíruje na striktnej právnej regulácií vzťahov všetkých stanovených účastníkov. Z toho vyplýva, že jedným z nástrojov plniacich hlavné úlohy štátu je aplikácia finančno-právnych noriem na vymedzených úrovniach, konkrétne reguluje vzťahy patriace do objektu finančného práva.

Predmetom finančného práva je „osobitný okruh majetkových vzťahov, ktoré sú vyjadrené v peniazoch a ktoré vznikajú pri sústreďovaní peňažných prostriedkov do štátnych a iných verejných peňažných fondov, ako aj v procese ich opätovného rozdeľovania a používania.“⁹

Autori Balko L., Babčák V. a kol. v publikácií Finančné právo vymedzujú predmet tohto odvetvia práva ako „finanční vztahy (finance) upravené normami finančního práva je možné označit jako finančněprávní vztahy.“¹⁰

Z historického pohľadu si myslíme, že napríklad vymedzenie predmetu finančného práva v diele Československé finančné právo od Slovinského A. a Giráška J.¹¹, ako aj od iných autorov je z pohľadu vedy o finančnom práve ucelenejšia, vzhľadom na konkrétne vymedzenie charakteru spoločenských vzťahov. Na druhej strane však načrtnuté definície sú všeobecnejšie, čo umožňuje evokáciu širšieho spektra alternatív obsahu spoločensko-ekonomických a majetkových vzťahov tvoriacich predmet finančného práva. Jeho podstata však obdobne ako pri definovaní finančného práva má prevažne spoločné prvky, ktoré sú akceptované a dodržiavané.

Predmet finančného práva teda tvorí osobitný okruh spoločensko-ekonomických a majetkových vzťahov vyjadrených v peniazoch, majúcich

⁷ KRÁLIK J. et al. Heslár verejného práva (Výkladový slovník). Bratislava: Eurounion, 2005. s. 129.

⁸ Napr. Babčák V., Balko L., Bujňáková M., Kubincová S. a pod.

⁹ KRÁLIK J., JAKUBOVIČ D., ŠMÁTRALA M. Abecedca finančného práva. Bratislava: VEDA, 2005. s. 14.

¹⁰ BALKO, L., BABČÁK, V., et. al. Finančné právo. Žilina: Poradca podnikateľa s.r.o., 2006. s. 17.

¹¹ SLOVINSKÝ A., GIRÁŠEK J. Československé finančné právo. Bratislava: Obzor, 1979. s. 43.

finančný charakter, vznikajúcich v rámci sústredovania peňažných prostriedkov do štátnych a iných verejných peňažných fondov, týkajúcich sa práv a povinností fyzických a právnických osôb vo vzťahu k týmto fondom, pravidiel nakladania s nimi, resp. celkového procesu ich opätovného rozdeľovania a používania a organizácie a štruktúry finančných orgánov. Tieto vzťahy sú právom upravené finančné vzťahy, teda finančno-právne vzťahy.

Vymedzenie predmetu finančného práva je stále často diskutovanou otázkou na odborných fórach. Práve verejný záujem odlišuje vzťahy regulované finančno-právnymi normami od iných peňažných vzťahov, aj keď zjednocujúcim prvkom týchto vzťahov sú práve verejné peniaze. Rôznorodosť týchto vzťahov však automaticky determinuje rôznorodosť predmetov regulácie subsystémov finančného práva, ktoré fungujú relatívne samostatne. Ak k tomu prirátame vnášanie súkromnoprávných prvkov, resp. posúvanie pomyslenej hranice medzi verejnoprávnou a súkromnoprávnou reguláciou v niektorých subsystémoch finančného práva, nie je prakticky možné predmet finančného práva generalizovať.

Viackrát sme už poukázali na význam finančného práva a z toho dôvodu základné body zosumarizujeme. Prvotný význam vidíme v elementárnej úlohe a to v realizácii cieľov finančnej politiky štátu s využitím noriem finančného práva. Pre konkretizáciu ide o vytvorenie normatívnej základne zabezpečujúcej uskutočňovanie pohybu finančných prostriedkov v nadväznosti na peňažné fondy, právnej úpravy podmienok existencie a fungovania celej finančnej činnosti štátu, zahŕňajúc aj inštitucionálnu základňu. Komplexne je to zabezpečené aj prostredníctvom určitých garancií a sankcií pri porušení právnych noriem a v neposlednom rade ide o vyformovanie základných práv a povinností subjektov vstupujúcich do finančno-právných vzťahov. Význam finančného práva je umocnený alternatívami kreovania podmienok pre formovanie finančno-právných inštitútov založených na demokratických a právnych princípoch. Včlenením sa Slovenskej republiky do Európskej únie plní finančné právo úlohu integračného faktora v procese prebiehajúcich zmien, ktoré ho priamo, resp. nepriamo ovplyvňujú.

Vymedzený význam finančného práva zodpovedá požiadavkám, ale aj aktuálnemu stavu vývoja spoločnosti s ohľadom na poslanie a úlohu finančného práva ako nástroja finančnej potreby štátu v procese transformácie Slovenskej republiky. Podľa finančnej vedy dosahovanie cieľov finančnej politiky štátu realizuje finančné právo prostredníctvom svojich funkcií, medzi ktoré patria regulatívna, represívna a stabilizačná funkcia, ale aj kontrolná a stimulačná.

Právnu reguláciu finančného práva komplexne zabezpečujú jeho pramene, tzn. štátom uznané formy práva, v ktorých sa vyskytujú finančno-právne normy. Vychádzajúc zo všeobecného pojmu právna norma môžeme špecifikovať normy finančného práva ako pravidlá správania sa subjektov vystupujúcich ako účastník na úrovni finančnej činnosti štátu či

realizujúcich ju. Na základe prameňov práva, ktoré pozná slovenský právny poriadok, medzi pramene finančného práva patria primárne normatívne právne akty (Ústava Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony), sekundárne normatívne právne akty (nariadenia vlády, vyhlášky, výnosy a iné všeobecne záväzné právne predpisy) a medzinárodné zmluvy. Ústavné zakotvenie vidíme „vo vymedzení Slovenskej republiky ak sociálneho štátu s trhovou ekonomikou, čo vyplýva z miesta a postavenia tzv. druhej generácie ľudských práv, t.j. práv hospodárskych, sociálnych a kultúrnych, ktoré v pomerne širokom rozsahu sú zakotvené v II.hlave Ústavy Slovenskej republiky a z III. hlavy Ústavy Slovenskej republiky a osobitne z článku 55 Ústavy Slovenskej republiky“.¹² Špecifické postavenie majú európske právne normy z pohľadu europeizácie finančného práva.

Ako sme už vyššie uviedli v minulosti predstavovalo finančné právo subsystém iného právneho odvetvia, a to správneho práva. Odôvodnili sme to skutočnosťou jednotnej právnej úpravy pre viaceré inštitúty rôznych právnych odvetví. Vzhľadom však na osobitosti postavenie finančného práva, konkrétne spoločenských vzťahov upravovaných finančno-právnymi normami, jednoznačne vyplýva potreba chápania finančného práva ako samostatného odvetvia slovenského právneho poriadku, ktoré v sebe upravuje významné inštitúty finančnej politiky štátu. Uvedenú samostatnosť však nemôžeme chápať absolútne, keďže žiadne právne odvetvie nie je izolované od ostatných, ale dochádza vo vybraných bodoch k prelínaniu sa objektov iných právnych odvetví. Z hľadiska týchto vzájomných väzieb vidieť v súčasnosti vo finančnom práve úzku previazanosť s rôznymi právnymi odvetviami, ako sú správne právo, trestné právo, obchodné a občianske právo alebo medzinárodné právo. Musíme však podotknúť, že recipročné pôsobenie nesmie byť v rozpore, tzn. je dôležitý súlad právnych noriem vyplývajúci aj priamo z Ústavy Slovenskej republiky.

Prvé právne odvetvie majúce priamy vzťah nielen k finančného právu, ale ku každému právnemu odvetviu je ústavné právo. Jeho prameňmi sú ústava a ústavné zákony, ktoré upravujú základné princípy fungovania nášho právneho poriadku, finančnej činnosti štátu, a to nielen inštitucionálnu základňu, ale aj okruh základným kompetencií najvyšších štátnych orgánov. Relevantnými sú teda ustanovenia od čl.56 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky, ktoré ustanovujú východiskové princípy rozpočtovej, daňovej, poplatkovej, colnej sústavy, hospodárskej samostatnosti obcí a vyšších územných celkov a vo všeobecnosti právomoci štátnych orgánov vo finančnej oblasti.

Bezprostredný vzťah vyplývajúci aj z histórie má finančné právo k správnomu právu, na ktorý môžeme nazerať v dvoch rovinách. V prvom prípade ide o väzbu na hmotnoprávnej úrovni, čo vidíme najmä pri právnej

¹² Marczyová K., Ústavné právo SR (Svák ,J. a kol., Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 2008, str. 229 a nasl.

úprave finančných orgánov, ktoré majú zároveň postavenie orgánov štátnej správy (napr. Ministerstvo financií SR). Ich komplexnú činnosť, štruktúru, spôsoby a metódy práce upravujú spoločné predpisy, a to právne normy správneho práva. V druhom prípade ide o prepojenie na úrovni procesnoprávnej, a to napríklad v rozpočtovom práve, kedy pri rozhodovaní o sankciách za porušenia rozpočtovej disciplíny podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa použijú ustanovenia zákona o správnom konaní.¹³

Vzťah finančného práva s trestným právom vidíme v realizácii ukladania sankcií za porušenie finančno-právnych vzťahov, tzn. po naplnení konkrétnej skutkovej podstaty trestného činu finančného charakteru nastupuje uplatnenie trestného práva. Keďže finančné právo upravuje kompletnú finančnú politiku štátu, hospodársku činnosť, ako aj problematiku finančného trhu a s ohľadom na neustály vývoj legislatívneho rámca je logické aj z dôvodu pohybu peňažnej masy, že sa na danom úseku objavuje výrazné páchanie trestnej činnosti súvisiacej s jednotlivými subsystémami finančného práva. Jednou z príčin nárastu páchania uvedených trestných činov je aj skutočnosť, že v spoločnosti vládne neúcta k zákonom a iným právnym predpisom, čoho výsledkom je nedostatočné a deformované právne vedomie. Dané konštatovanie je však všeobecným postulátom pre akúkoľvek oblasť páchanej trestnej činnosti. Na trestnú činnosť, ktorá je súčasťou ekonomickej kriminality¹⁴, pôsobia rôzne vplyvy, napr. sociálne, ekonomické a iné problémové otázky občanov, nedostatok a nedôslednosť kontrolných mechanizmov vyplývajúcich z neustále sa meniacej legislatívy a pod. K uvedeným príčinám prispelo aj otvorenie hraníc, došlo k vzniku nových doposiaľ neexistujúcich foriem podnikania, došlo k zásadným zmenám spoločenského života, k zmenám právnych noriem, zvýšila sa aj organizovanosť a internacionalizácia zločinnosti prekračujúca stredoeurópsky či európsky rozmer. V blízkej budúcnosti sa predpokladá ešte užšia previazanosť oboch právnych odvetví vzhľadom na to, že trestné činy majúce finančnú povahu budú mať tendenciu narastať najmä v súvislosti s medzinárodnou organizovanosťou či vzrastom operácií s finančnými hodnotami na vnútornom i svetových finančných trhoch. Z trestnoprávneho hľadiska je možné trestnú činnosť finančnej povahy analyzovať podľa rôznych kritérií, napr. aj podľa jeho systematizácie.

¹³ V zákone 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy je v § 32 uvedené, že Ministerstvo financií môže subjektu, ktorému vyplývajú povinnosti z tohto zákona, uložiť za ich nesplnenie pokutu až do výšky cca 33 194 Eur podľa všeobecných predpisov o správnom konaní v lehote podľa §31. Za nesplnenie povinností ustanovených v §8 ods.11 a §19 ods.3 a 6 môže uložiť pokutu aj príslušná správa finančnej kontroly podľa všeobecných predpisov o správnom konaní v lehote podľa § 31. Pokuty sú príjmom štátneho rozpočtu.

¹⁴ Podľa zákona 300/2005 Z.z. Trestného zákona spadajú do tzv. ekonomickej kriminality najmä trestné činy proti majetku uvedené v druhej časti štvrtej hlavy a trestné činy hospodárske, vymedzené v druhej časti piatej hlavy Trestného zákona.

Vývojové tendencie poukazujú na čiastočné stieranie striktného vymedzenia právnych odvetví na verejné a súkromné, pričom na to poukazuje aj vzťah finančného práva s občianskym a obchodným právom. Odôvodnením uvedeného prepojenia sú vo všeobecnosti peniaze, ktoré majú osobité postavenie vo finančno-právnych vzťahoch. K občianskemu právu vidíme priamu súvislosť najmä v právnej úprave peňažných služieb poskytovaných občanom, vzťahy zmluvného charakteru (napr. zmluvné poistenie, zmluva o pôžičke, sprostredkovateľská zmluva, poisťné zmluvy atď.) a pod. Obchodné právo s finančným právom spája prevažne právna úprava zasahujúca do problematiky finančného trhu, a to úverové, platobné a do určitej miery aj poisťné vzťahy¹⁵. Špecifickou črtou vzťahov, v ktorých sa prelínajú, resp. dopĺňajú právne normy vymedzených odvetví je rozdielnosť rovnoprávnosti subjektov, tzn. kým v občianskom a obchodnom práve sú subjekty navzájom rovnoprávne, vo finančnom práve vidíme nadradené postavenie, a to prevažne charakterizované záujmom štátu, obce, vyššieho územného celku alebo iného verejnoprávneho subjektu.

Poslednú väzbu, na ktorú poukážeme je spojitosť s medzinárodným právom. Tá je charakteristická tým, že niektoré finančné vzťahy obsahujúce zahraničný prvok sú upravené medzinárodnými zmluvami, ktoré sa stávajú prameňmi slovenského finančného práva transformáciou do nášho právneho poriadku. Typickým príkladom sú napríklad zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňového úniku alebo dohody o začlenení Slovenskej republiky do medzinárodných finančných inštitúcií.

Systém finančného práva - vybrané vývojové trendy a teoretické nezrovnalosti

Finančné právo je samostatné právne odvetvie pozostávajúce z množstva finančno-právnych noriem, ktoré sú neustále novelizované z čoho vyplýva aj, že ide o právo nekodifikované. Na základe analýzy rozsiahlej právnej regulácie upravujúcej širokú a rozmanitú oblasť finančného charakteru je jednoznačné, že finančné právo je vnútorne diferencované, čo ho nielen sprehl'adňuje, ale najmä zjednocuje finančno-právne normy na základe obsahovej príbuznosti do ucelených subsystémov. Vzájomné väzby právnych noriem finančného práva sú pritom oveľa silnejšie ako je to u noriem iných právnych odvetví, a možno povedať, že voči normám iných právnych odvetví sú aj relatívne autonómne. Keďže finančné právo je jedným z najdynamickejších právnych odvetví a v období predchádzajúcich rokov prešlo mnohými zmenami, odrážajúc jednak spoločenské zmeny, jednak globalizačné procesy, vytvárajú sa v týchto súvislostiach nové rámce a nové väzby, ktoré môžu ovplyvniť kritériá systematiky finančného práva.

¹⁵ V zákone 513/1991 Zb. Obchodnom zákonníku je viacero ustanovení majúcich finančnú povahu, a to § 313 a nasl. upravujúcich bankovú záruku, § 497 a nasl. zmluva o úvere, § 692 a nasl. zmluva o inkase, § 708 a nasl. zmluva o bežnom účte a pod.

V snahe špecifikovať systém finančného práva, akceptujúc do istej miery finančno-právne teórie, do istej miery tradície ponúkajú rôzne teórie systematizáciu podľa rôznych kritérií, pričom je zjavné, že aj vzhľadom na veľký rozsah noriem finančného práva, i ich prameňov, bude táto vždy čisto účelová. V podstate pri formulovaní systému finančného práva je možné vychádzať výhradne zo spoločného predmetu regulácie.

Podľa Balka L. predstavuje systém slovenského finančného práva „objektívne podmienený systém spoločenských finančných vzťahov, ich vnútornú výstavbu, zoskupenie a rozsah finančno-právnych noriem v určitej postupnosti.“¹⁶ Obdobne ako väčšina pozitívnych právnych odvetví sa aj systém finančného práva systematicky klasifikuje na dva úseky, a to časť všeobecnú a osobitnú.

Obsahová náplň všeobecnej časti finančného práva ako pedagogickej disciplíny zahŕňa základy finančnej politiky štátu, resp. konkrétne základné informácie, fakty a poznatky, ktoré umožňujú poznanie procesu tvorby a aplikácie finančno-právnych inštitútov nachádzajúcich sa v osobitnej časti. V podstate sem patria všeobecné poznatky o finančnom práve, o jeho pojme, predmete, prameňoch, systéme, metódach, finančno-právnych normách a finančno-právnych vzťahoch, či o kontrolnej činnosti realizovanej na úseku finančnej činnosti. Stále sa však vedú polemiky či naozaj existuje alebo neexistuje všeobecná časť finančného práva. Zdôvodňuje sa to tým, že neexistuje spoločný inštitút pre všetky subsystemy, a preto nemožno o nejakej všeobecnej časti vôbec hovoriť. Napriek tomu si myslíme že veda o finančnom práve je schopná prijatím jednotnej, resp. jednotiacej terminológie sformulovať všeobecne platné právne inštitúty. Prinajmenšom sú zjednocujúcim prvkom všeobecné zásady finančného práva.

Osobitná časť finančného práva predstavuje rozsiahly komplex hmotnoprávnych a procesnoprávnych noriem finančného práva. Pre potreby systemizácie bolo potrebné finančno-právne normy usporiadať na základe určitých kritérií, a to obsahovej príbuznosti a vzájomnej podmienenosti. Z toho dôvodu zvolený metodologický postup vytvoril jednotlivé pododvetvia finančného práva nazývané aj subsystemy:

- rozpočtové právo,
- daňové a poplatkové právo,
- colné právo,
- právna úprava meny a peňažného obehu,

¹⁶ Balko, L. Slovenské finančné právo v nových podmienkach. s.933.

- devízové právo,
- právna úprava finančného trhu.

Už pri diverzifikácii osobitnej časti finančného práva nám nedá poukázať na drobné teoretické nezrovnalosti jej vymedzenia, na čo poukážeme komparáciou vybraných príkladov. V publikácií Finančné právo na Slovensku a v Čechách sú uvedené dve systémové členenia osobitnej časti. Prvá, prezentovaná slovenskou vedeckou obcou, obsahuje podrobné črty, pričom podľa nej do osobitnej časti patria „okruhy finančno-právnych noriem regulujúce sústavu verejných rozpočtov, sústavu daní z hmotnoprávnej i procesnoprávnej stránky, poplatkov, cla, upravujú finančné hospodárenie štátnych podnikov a štátnych a obecných rozpočtových a príspevkových organizácií, menové právo, devízové hospodárstvo, bankový sektor a organizáciu a činnosť poisťovní.“¹⁷ Bakeš M. ju vymedzuje vecne na „právnú úpravu verejných rozpočtov a štátnych fondov, právnú úpravu daní, poplatkov a cla a ďalších povinných dávok, právnú úpravu úveru, právnú úpravu meny a peněžního oběhu, právnú úpravu devízového hospodárství a právnú úpravu finančného trhu.“¹⁸ Grůň L. do členenia osobitnej časti zaraďuje „rozpočtové právo vrátane právnej úpravy finančného hospodárenia štátnych podnikov, rozpočtových a príspevkových organizácií, daňové právo, poplatkové a colné právo, menové a devízové právo, právnú úpravu finančného trhu a právnú úpravu finančnej kontroly.“¹⁹ Králík J. v nami vybraných publikáciách poukazuje na dve systémové členenia, a to na „rozpočtové právo, colné právo, normatívnu právnú úpravu finančného hospodárenia štátnych podnikov, rozpočtových a príspevkových organizácií štátu a územnej samosprávy, normatívnu právnú úpravu meny, bankovníctva a komerčného poisťovníctva a devízové právo“²⁰, alebo na „rozpočtové právo, daňové právo, poplatkové právo, colné právo, menové právo, resp. normatívnu právnú úpravu meny, právo finančného trhu, resp. normatívnu právnú úpravu bankovníctva a komerčného poisťovníctva a ich nástrojov a devízové právo“²¹. Ako poslednú uvedieme delenie osobitnej časti podľa Jánošíkovej P. na „rozpočet a štátní fondy, daně, poplatky, cla a jiné povinné dávky, úvěr, měnu a peněžní oběh, devízové hospodárství, finanční trh. Okrem toho člení osobitnú časť na „fiskální část (rozpočtové právo, berní právo, celní právo),

¹⁷ PAULIČKOVÁ, A., BAKEŠ M. et al. Finančné právo na Slovensku a v Čechách. Sládkovičovo: Eurounion, 2007. s. 12.

¹⁸ PAULIČKOVÁ, A., BAKEŠ M. et al. Finančné právo na Slovensku a v Čechách. Sládkovičovo: Eurounion, 2007. s. 28.

¹⁹ GRŮŇ, L. Od financií k finančného právu. In Právni obzor 3/2004. s.238.

²⁰ KRÁLÍK J., JAKUBOVIČ D. Finančné právo. Bratislava: VEDA, 2004. s. 19.

²¹ KRÁLÍK, J., JAKUBOVIČ D., ŠMÁTRALA M. Abeceda finančného práva. Bratislava: VEDA, 2005. s. 16.

nefiskální část (měnové právo, devizové právo, veřejné bankovní právo, veřejné pojišťovací právo, puncovní právo).²²

Z uvedených definícií je zřejmé, že všeci autori vedia presne, čo predstavuje obsah osobitnej časti systému finančného práva, no napriek tomu neexistuje jednotné vymedzenie. Otázkou je, prečo nemáme jednotný systém, keďže z významového hľadiska ho tvoria základné inštitúty? Grúň L. hovorí o subsystéme finančnej kontroly, ktorú iní autori priradujú do všeobecnej časti. Taktiež viacerí autori systémovo odčleňujú finančné hospodárenie štátnych podnikov, rozpočtových a príspevkových organizácií štátu a územnej samosprávy. Podľa nášho názoru by bolo vhodné vedecky i pedagogicky zjednotiť systém a významovo sa ho pridržiavať. Nepochádzalo by ku mnohým teoretickým nezrovnalostiam na všeobecnej úrovni. Prikláňame sa k diverzifikácií v novej publikácii Finanční a daňové právo, ako aj k publikácii Abeceda finančného práva, vzhľadom na to, že podľa nášho názoru ide o komplexné systémové vymedzenie, kde je naplnená entita skúmaného javu.

Pre vyšpecifikovanie problémových otázok v analyzovanom systéme finančného práva so zameraním na osobitnú časť si myslíme, že je potrebné aspoň v skratke definovať jednotlivé subsystémy.

Jednou z veľmi rozsiahlych oblastí finančného práva je rozpočtové právo. Môžeme ho chápať v užšom a širšom ponímaní. „V užšom slova zmysle je to súbor právnych noriem, ktoré upravujú rozpočtovú sústavu, rozpočtový proces, ako aj výšku príjmov a výdavkov jednotlivých rozpočtov. V širšom zmysle sa do tohto práva zahrňujú navyše aj právne normy upravujúce jednotlivé druhy rozpočtových príjmov a výdavkov.“²³ Výrazná zmena bola uskutočnená v roku 2004, keď došlo k zmene zákona č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách. Nový zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy obsahuje množstvo zmien, napríklad: všeobecná a ucelená definícia sektora verejnej správy, verejných prostriedkov a z toho vyplývajúca úprava nakladania s týmito prostriedkami, zavedenie viacročného rozpočtovania v rámci verejnej správy, zosúladienie zriaďovania a existencie príspevkových organizácií štátu, obce a vyššieho územného celku s metodikou ESA (Európsky systém účtov), nové vymedzenie porušenia finančnej disciplíny, ktoré sa vrátane sankcionovania vzťahuje rovnako na všetky subjekty verejnej správy a pod.

Následnou reakciou na vykonané zmeny v štruktúre orgánov verejnej správy bol zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Postavenie orgánov obcí a vyšších územných celkov v štruktúre verejnej správy sa posilnilo najmä konštituovaním samosprávy vyšších územných

²² JÁNOŠÍKOVÁ P., MRKÝVKA P., TOMAŽIČ I. et al. Finanční a daňové právo. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s. 48.

²³ KRÁLÍK J., JAKUBOVIČ D. Finančné právo. Bratislava: VEDA, 2004. s. 54.

celkov a presunom kompetencií z orgánov štátu na obce a vyššie územné celky spolu s prislúchajúcimi finančnými prostriedkami.

Reforma a decentralizačné procesy verejnej správy tvoria dôležitú súčasť transformácie slovenskej spoločnosti, pričom hlavný dôraz je kladený na priblíženie výkonu verejnej správy čo najbližšie občanovi a zaistenie jej dynamickosti a finančnej efektívnosti.

Ďalším podsystemom osobitnej časti finančného práva je daňové a poplatkové právo. Tvoria ho hmotnoprávne a procesnoprávne normy upravujúce problematiku daní²⁴ a poplatkov²⁵, vzniku, zániku, obsahu daňových a poplatkových povinností, ako aj daňové konanie. Výrazné zmeny začali daňovou reformou z roku 2004. Odstránili sa mnohé slabé stránky a deformačné účinky daňových zákonov, daňové bremeno a presunulo z priamych daní na nepriame dane, eliminovali sa všetky výnimky, oslobodenia a špeciálne režimy, bolo zrušené progresívne zdaňovanie príjmov zavedením rovnej dane, a v neposlednom rade došlo k odstráneniu dvojitého zdanenia príjmov. Súčasťou daňovej reformy boli aj zmeny v majetkových daniach a bola zrušená daň z dedičstva a z darovania a napokon aj daň z prevodu a prechodu nehnuteľností. Transponovaním jednotlivých ustanovení smernice Rady č. 92/12/EHS o všeobecnom systéme, držbe, preprave a kontrole tovarov podliehajúcich spotrebným daniam a ostatných smerníc a iných právnych predpisov Spoločenstva boli prijaté nové zákony o spotrebných daniach (najmä so zadefinovaním štruktúry jednotlivých daní, definovaním produktov, unifikáciou jednotiek, zadefinovaním spôsobu výpočtu dane, možnosti výnimiek, stanovením záväzných minimálnych sadzieb pri niektorých skupinách tovarov a pod.), dani z pridanej hodnoty, poplatkoch za uloženie odpadov, miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Takáto daňová reforma predstavuje proces významného prebudovania daňovej sústavy na štrukturálne a principiálne inú daňovú sústavu. Vďaka tomu v oblasti nepriamych daní je dosiahnutá taká úroveň harmonizácie, ktorá zaisťuje dosiahnutie primárneho cieľa a tým je fungovanie spoločného trhu založeného na voľnom pohybe osôb, tovarov, služieb a kapitálu.

²⁴ Daň je ekonomická a historická kategória, finančno právny inštitút predstavujúci zákonom striktno stanovený verejný peňažný záväzok fyzických a právnických osôb voči štátu a jeho organickým prvkom, ktorý je vyberaný od nich na základe donucovacej dispozície štátu ním určenými orgánmi v osobitnom procese, vo forme povinnej nenávratnej a neúčelovej peňažnej platby, určenej vo vopred vymedzenej výške, s presne stanoveným termínom splatnosti, slúžiaci na finančné krytie predpokladaných celospoločenských a komunálnych potrieb verejných záujmov. Na pojmové vymedzenie dane existujú však neustále rozličné názory.

²⁵ Poplatky sú peňažné platby, ktoré sú povinné fyzické aj právnické osoby platiť v súvislosti s činnosťou príslušného štátneho orgánu vyvíjanou na ich podnet alebo v ich záujme do príslušného verejného rozpočtu.

Subsystém colného práva zaznamenal výrazný prelomový krok taktiež v roku 2004, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 199/2004 Z.z. Colný zákon, ktorý bol následne novelizovaný zákonom č. 652/ 2004 Z.z. o orgánoch štátnej správy v colníctve. Aktualizácie priamo nadväzovali na vstup Slovenskej republiky do Európskej únie, a to formovaním zásad a postupov zaobchádzania s tovarom, ktorými sa zabezpečuje uplatňovanie opatrení vydaných na základe osobitných predpisov Európskej únie pre pohyb tovaru medzi úniou a tretími štátmi na území Slovenskej republiky, ako aj opatrení na zabránenie protiprávnemu konaniu osôb pri dovoze, vývoze a tranzite tovaru medzi úniou a tretími štátmi na území Slovenskej republiky.

V rámci menového práva je významnou a neustále aktuálnou zmenou prechod meny Slovenskej republiky na Euro. Slovensko sa stalo členom Európskej únie 1. mája 2004, avšak to neznamenal, že v rovnakom čase sa začala u nás zavádzať aj spoločná európska mena. Eurobankovky a eurocenty sa dostali do peňažného obehu v Slovenskej v plánovanom termíne 1. januára 2009. Z pohľadu práva predstavuje Európska menová únia zlomový moment, nakoľko menová suverenita je prenesená zo štátu ako jej tradičného nositeľa na nadštátne spoločenstvo. Tento prenos znamená úplný prechod kompetencií členského štátu EÚ v menovej oblasti na orgány EÚ, v dôsledku čoho sa menová suverenita stáva výlučnou právomocou Európskeho spoločenstva.

Vzájomnú väzbu k menovému právu má devízové právo, pretože popri platidlách a platobných prostriedkoch v tuzemskej mene, sú predmetom devízovo právnych vzťahov aj platidlá a platobné prostriedky znejúce na zahraničnú menu. Právnymi normami devízového práva je napríklad vymedzený okruh devízových hodnôt, upravujú práva a povinnosti fyzických a právnických osôb tuzemcov a cudzozemcov pri nakladaní s devízovými hodnotami, získavanie nehnuteľností cudzozemcami v Slovenskej republike tzn. že upravujú devízové vzťahy.

Posledným podsystémom finančného práva, ktorý prešiel od roku 2001 mnohými zmenami je právo finančného trhu. Podstatnou teoretickou otázkou je explanácia finančného trhu, ktorý hoci obsahuje špecifické prvky, avšak doteraz nie je tomu vytvorená zodpovedajúca univerzálna definícia²⁶. Na finančnom trhu sa sústreďuje dopyt a ponuka po finančných nástrojoch, medzi ktoré patria peňažný kapitál, platobné prostriedky, cenné papiere, predkupné práva, warranty, deriváty, valuty, devízy, drahé kovy, poisťná ochrana a mnohé ďalšie. Uvedené sústreďovanie sa uskutočňuje prevažne prostredníctvom finančných sprostredkovateľov, ktorí zabezpečujú vzájomné spojenie všetkých ekonomických subjektov, ktorí na finančnom

²⁶ Finančný trh je možné definovať z pohľadu ekonomického a právneho. Okrem uvedeného sa diferencujú definície daného pojmu aj z hľadiska časovej postupnosti. Pozri napr. MIHÁLIKOVÁ, A., HORNIÁKOVÁ, Ľ. Finančné a menové vzťahy v teórii a praxi. Bratislava: PF UK 1999, HRVOĽOVÁ, B. Finančný trh. Bratislava: EMKA 1994, KRÁLIK, J., JAKUBOVIČ, D. Finančné právo. Bratislava: VEDA 2004, BALKO, L., BABČÁK, V. et al. Finančné právo. Bratislava: Poradca podnikateľa, s.r.o. 2006 a pod.

trhu vystupujú. Finančných sprostredkovateľov poznáme bankových aj nebankových²⁷.

PRÁVO FINANČNÉHO TRHU

Právna úprava predstavuje jeden významný aspekt zabezpečovania fungovania finančného trhu v praxi, v mikroekonomickom a makroekonomickom ponímaní, ako aj regulovania, resp. vykonávania dohľadu nad ním. Podľa Čunderlíka L. „finančný trh sa dá definovať ako systém vzťahov, inštitúcií a nástrojov, v rámci ktorého sa sústreďujú, rozmiestňujú a prerozdeľujú dočasne voľné peňažné prostriedky na základe ponuky a dopytu“.²⁸ Z globálneho pohľadu je problematike práva finančného trhu venovaná patričná pozornosť laickej i odbornej verejnosti. Dôvodom môže byť vzájomné pôsobenie sústavy finančného trhu štátu na stabilitu národnej meny, jej kurzu vo vzťahu k zahraničnej mene, či vplyvu na hospodársku stabilitu štátu. Slovenská normatívna právna úprava finančného trhu sa postupne kompletizuje a dopĺňa, pričom toho času je len v začiatkoch, ktoré poznamenávajú jej rozptýlenie v celom právnom poriadku²⁹. Neustále vidíme zmeny v právnej úprave tejto problematiky, pričom vo veľkej miere sú aktuálne ovplyvňované normami Európskej únie.

S finančným trhom sa stretávame na národnej, ale aj nadnárodnej resp. medzinárodnej úrovni. Vo vyspelých krajinách predstavuje dôležitý barometer úspešnosti, resp. neúspešnosti hospodárskeho vývoja a celkovej ekonomiky, pričom závisí na akom stupni je realizovaný. Keďže ide o tak špecifický inštitút, malo by byť viac ako samozrejmé, že je presne terminologicky vymedzený. Ad deliberandum (tzn. na odborné uváženie) ostáva skutočnosť, či je entita uvedeného problému dostatočne definovaná alebo nie je. S terminologickým vymedzením základných pojmov sa úzko prepája aj otázka začlenenia práva finančného trhu v systéme práva. Diskutabilným ostáva nielen samotné diverzifikovanie, ale taktiež špecifikovanie, na akých vedeckých pilieroch je možné postaviť jeho stabilné miesto v systéme právnych odvetví.

Po komparácii historického a medzinárodného aspektu vyplynula spornosť názorov v otázkach výberu systému regulácie, existencie ideálneho modelu, selekcie modelu dohľadu a následne správnosti voľby aplikácie na podmienky SR. Nasledujúcou problémovou otázkou, na ktorú poukážeme sú práve perspektívy možného vývoja, vzhľadom na fakt, že odborníci nie sú vôbec jednotní v názoroch. Budúcnosť je nejasná z viacerých aspektov, z ktorých načrtne v závere len tie najmarkantnejšie. Prvou je integrálna

²⁷ Pozri bližšie HORNIÁKOVÁ, E., ČUNDERLÍK, E.: Finančný trh. 1. vydanie. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraF UK, 2009. s. 17 – 32 a s. 48- 83.

²⁸ HORNIÁKOVÁ, E. - ČUNDERLÍK, E.: Finančný trh. 1. vydanie. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraF UK, 2009. s. 10.

²⁹ KRÁLÍK, J., JAKUBOVIČ, D. Finančné právo. Bratislava: VEDA 2004, s.113.

otázka budúcnosti vrcholovej dohliadajúcej inštitúcie v podmienkach SR, a teda kam bude smerovať samotné postavenie NBS a aké právomoci bude v sebe subsumovať. Následne je diskutabilným samotná legislatívna činnosť, v ktorej sa stretávame s rozsiahlym objemom právnych noriem a tým pádom častou neprehľadnosťou. Taktiež diskutabilným ostáva výraznosť európskeho a medzinárodného vplyvu na danú problematiku, pričom nie je doteraz špecifikované, do akej miery bude zasahovať a do akej miery ponechá suverenitu v daných otázkach SR.

Na základe načrtnutých problémových otázok vyplynula aj diskutabilná otázka začlenenia práva finančného trhu v rámci sústavy práva. V roku 2005 sa na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach³⁰ začala viesť vedecká rozprava ohľadom daného odborného-teoretického problému. Vystúpili viaceré vedecko-odborné osobnosti, všeobecne uznávané a akceptované kapacity nielen z teoretického, ale aj z praktického prostredia finančného práva. J. Suchoža načrtnol aktuálnu otázku, či je vhodné zaradiť právo finančného trhu do predmetu finančného práva, do jeho štruktúry ako relatívne samostatného pododvetvia alebo či je vhodné ho inkorporovať pod predmet obchodného práva. V niektorých publikáciách³¹ bolo právo finančného trhu zatriedené ako pododvetvie finančného práva. Dokonca v učebnici Finančné právo od L. Balka, V. Babčáka a kol. vydanej v roku 2006 je uvedené: „V podmienkach slovenskej právnej teórie sa začínajú objavovať názory (a autor týchto myšlienok je ich zápalistým šíriteľom³²) o etablovaní sa práva finančného trhu ako právneho pododvetvia v rámci finančného práva.³³“ Z uvedeného sa teda jasne formuje názor, že právo finančného trhu je pododvetvím finančného práva. Avšak v iných publikáciách je vedecky odôvodnený a prezentovaný fakt začleniť právo finančného trhu do odvetvia obchodného práva³⁴. Poslednú tendenciu, ktorú načrtneme je vytvorenie samostatnej vednej disciplíny.

Na jednej strane možno konštatovať, že právo finančného trhu v sebe subsumuje časť finančného práva a časť obchodného. Z uvedeného pohľadu riešenie daného problému vidíme pozitívne. Avšak na druhej strane, keby vzniklo samostatné odvetvie, mohli by sa časom o podobný postup pokúšať aj iné samostatné odvetvia, ako napríklad právo sprostredkovateľského trhu, rozpočtové právo, menové právo, bankové právo a pod. Názor kreácie práva

³⁰ pozri BUJŇÁKOVÁ M. et al. Aktuálne otázky práva. Zborník. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach 2006.

³¹ pozri KRÁLIK, J., JAKUBOVIČ, D. Finančné právo. Bratislava: VEDA 2004, PAULIČKOVÁ A., GRUŇ L. Finančné právo na Slovensku. Bratislava: Eurounion 2007.

³² BALKO, L. Právo finančného trhu. Bratislava: Epos 2001, s.17 a nasl.

³³ BABČÁK, V. , BALKO, L., KRÁLIK, J. Finančné právo. In Práca PP č. 12-13/2001, s.16 a nasl.

³⁴ pozri KRÁLIK, J., JAKUBOVIČ, D. K aktuálnemu právno-teoretickému problému vymedzenie predmetu a rozsahu finančného práva vo vzťahu k tzv. právu finančného trhu. In Obchodné právo č.1/2006, s. 26-40.

finančného trhu ako odvetvia práva, vedy a učebnej disciplíny zastáva aj autor L. Balko vo vybraných publikáciách³⁵. V súvislosti s daným konštatovaním sa načrtá otázka vytvorenia Bankového práva, ktoré funguje aj v krajinách EÚ³⁶.

V závere by sme chceli konštatovať, že do určitej miery sa stotožňujeme s názormi V. Bakeša, J. Králíka, M. Šmátralú a D. Jakuboviča. Výrazne sa tiež prikláňame k možnosti tvorby samotného predmetu a možno aj samotného právneho odvetvia, vzhľadom na to, že sa dotýka úzko aj finančného aj obchodného práva. Druhým dôvodom je fakt, že v rámci práva finančného trhu sa jasne stierajú hranice medzi súkromným a verejným právom, čo možno považovať za jeden z malých "odrazových mostíkov" tvorby nového právneho odvetvia alebo vytvorenia nového pohľadu na striktné rozdeľovanie práva na súkromné a verejné. Komplexne však je nutné poznamenať, že podľa nášho názoru právo finančného trhu je veľmi aktuálnou oblasťou, ktorú nemôže finančné právo opomíňať, ba práve naopak, je potrebné ho postaviť do iného odborného pohľadu.

INŠTITUCIONÁLNE ZMENY - SEKUNDÁRNY DOPAD NA NORMY FINANČNÉHO PRÁVA

Poslaním daňovej správy a colnej správy je ochrana ekonomických záujmov štátu. Efektívny výber a správa daní a cla determinuje napĺňanie príjmovej časti štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a súčasne je jej úlohou ochrana výdavkovej časti, a to najmä zamedzovaním porušovania colných a daňových predpisov. Z pohľadu finančného práva daňová správa a colná správa v Slovenskej republike v súčasnom období zabezpečujú plnenie svojich úloh na základe platných právnych noriem *lex specialis*, *lex universalis*, prípadne sa v niektorých oblastiach postupuje v zmysle identickej právnej normy. Ak pridáme k tomu relatívne samostatný systém výberu poisťných odvodov, zhodne sa väčšina zainteresovaných na tom že ide o pomerne široké spektrum noriem. Veď aj keď majú spomínané inštitúty veľa spoločných charakteristík, súčasný systém ich výberu vzhľadom na to, že je realizovaný prostredníctvom vecne rozdielných inštitúcií, je komplikovaný a administratívne i finančne náročný. Dokonca štúdia Svetovej banky, Medzinárodnej finančnej korporácie (IFC) a Pricewaterhouse Coopers tvrdí, že systém platenia daní na Slovensku patrí medzi najzložitejšie na svete.³⁷ Nezriedka v tejto súvislosti dochádza k duplicite úkonov, k rozdielnemu prístupu pri riešení rovnakých problémov a v neposlednom rade sa znižuje úspešnosť výberu, ako aj vymáhania,

³⁵ pozri BALKO, L. Nad reformou finančného práva v podmienkach Slovenskej republiky v transformačnom procese. In *Acta Universitatis Carolinae Iuridica* č. 3-4/2003.

³⁶ pozri HORN, N. *German banking law and practice in international perspective*. New York : de Gruyter 1999, BALKO, L. *Bankové práva*. Bratislava: Elita 2000.

³⁷ www.euractiv.com, článok v sekcii Daňová politika z 2.11.2007-Platiť dane na Slovensku je ťažké

v dôsledku čoho sa zužuje priestor pre prípadné zníženie sadzieb daní i odvodov. Aj preto vláda Slovenskej republiky prišla s problematikou zjednotenia výberu daní, cla a postupne aj poistných odvodov prostredníctvom „Konceptie reformy daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov“ (ďalej len „Konceptia“) schválenej vládou Slovenskej republiky v roku 2008³⁸.

Základné vývojové trendy ale aj zahraničné skúsenosti v oblasti takýchto inštitucionálnych reforiem môžu napomôcť k systematickej a komplexnej implementácii nástrojov tak, aby boli v rámci správy daní a cla aplikované cielene. Motiváciou je predpokladané zvýšenie účinnosti pri výbere štátnych príjmov, event. efektivity výberu prostredníctvom zníženia nákladov.

Zjednotenia výberu daní, cla a v druhej fáze aj poistných odvodov, ako sme už povedali si vyžaduje komplexné zmeny v organizácii daňovej a colnej správy, Sociálnej poisťovne, zdravotných poisťovní, ako aj ďalších dotknutých orgánov verejnej správy, čo vzhľadom na rozsah je možné realizovať len prostredníctvom súboru navzájom koordinovaných projektov, etapovite, v niekoľkých krokoch. Aj preto koncepcia projektu je sústredená do dvoch základných fáz. Prvá fáza pod názvom UNITAS I. zahŕňa reformu daňovej a colnej správy, druhá fáza UNITAS II. sa následne venuje zjednoteniu výberu daní, cla a poistných odvodov.

Cieľom reformy je zmeniť daňovú a colnú správu tak, aby bola efektívnejšia v zmysle zníženia nákladov na správu, účinnejšia vo výbere príjmov, pripravená prevziať úlohu zjednoteného výbercu daní, cla a poistných odvodov. Východiskom koncepcie je analýza súčasného stavu a vyhodnotenie návrhov riešení domácich i zahraničných odborníkov ale aj odbornej a laickej verejnosti.

Očakáva sa komplexná a zásadná zmena nielen v systéme výberu daní, cla a poistných odvodov, ale predovšetkým reorganizácia dotknutých orgánov verejnej správy. Nový systém riadenia a organizovania výberu štátnych príjmov bude postavený na optimalizácii organizačnej štruktúry, a to zlúčením daňovej a colnej správy a vytvorením „Finančnej správy Slovenskej republiky“.

Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky a Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky, sa spoja do jednej rozpočtovej organizácie s názvom „Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky“ a rovnako existujúce daňové a colné úrady nahradia finančné úrady, ktorých počet bude zredukovaný. Pôjde o osem finančných úradov v sídlach VÚC a dva špecializované úrady (

³⁸ Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 285 zo dňa 7. mája 2008 ku Konceptii reformy daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov

„Finančný úrad pre vybrané subjekty“ s celoslovenskou pôsobnosťou, ktorý nahradí existujúci Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty Bratislava a rozšírením agendy Colného kriminálneho úradu o tzv. daňové trestné činy („Finančný kriminálny a justičný úrad). Na lokálnej úrovni vzniknú pracoviská finančného úradu a stanice finančného úradu.

Ďalšími nemenej významnými oblastami zmien budú zjednotenie metodiky, elektronizácia, riadenie zmien a kvality interných výkonov, rozvoj ľudských zdrojov, obávame sa však, že tou najcitlivejšou stránkou bude najmä dotknutá legislatíva. Optimalizácia procesov totiž stojí nie len na centralizácii daňovej a colnej metodiky a administratívnych činností, ale hlavne na zabezpečení včasnej aplikácie právnych noriem.

Významným krokom by mala byť unifikácia a zjednodušenie formulárov v súlade so zavádzaním IFRS (medzinárodné účtovné štandardy), nahradenie širokého spektra identifikátorov (rodné číslo, IČO, DIČ, CRČ) jednotným identifikátorom fyzických a právnických osôb, ako východiska pre zriadenie individuálnych účtov v rámci finančnej správy. Zavedenie takéhoto identifikátora predpokladá integráciu registrov finančnej správy a ostatných registrov a zámerom je možnosť premietnutia akejkoľvek zmeny údajov spravovaných konkrétnym registrom do iných registrov a výhľadovo aj s pripravovaným registrom EÚ. Zámer vytvoriť technické zázemie pre zamestnancov finančnej správy s cieľom odbúrať byrokraciu a duplicitu úkonov vo vzťahu k iným inštitúciám i k verejnosti, naráža však zatiaľ na nedôslednosť legislatívcov v tejto oblasti.

Zavedenie jednotného výberu daní, cla a poistných odvodov bude teda z hľadiska právnej regulácie mimoriadne komplikovaným procesom, ktorý sa chtiac nechtiac dotkne aj podstatnej časti finančno-právnych noriem. V intenciách cieľov reformy budú musieť byť realizované pomerne rozsiahle úpravy právnych predpisov tak na strane finančnej správy, ako aj na strane subjektov komunikujúcich s finančnou správou.

Za technický problém považujeme prechodné obdobie nábehu činností daňovej a colnej správy na novú legislatívu. Spôsobí totiž dočasnú platnosť postupov, usmernení, ale aj nekonzistentnosť primárnych dát v rôznych časových obdobiach i na rôznych úrovniach daňovej a colnej správy. Predpokladá sa postupná úprava právnych predpisov, keď vždy na základe vykonanej analýzy budú navrhované ich aktualizácie, resp. budú vypracované návrhy nových právnych predpisov súvisiacich s oblasťou daní, colníctva a poistných odvodov, a to predovšetkým tých, ktoré vymedzujú

- postavenie dotknutých inštitúcií v sústave orgánov verejnej správy,
- právomoci dotknutých inštitúcií,
- zedefinovanie spôsobu reguláciu procesov ,

- práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb, s ktorými v rámci plnenia základných úloh vstupujú dotknuté inštitúcie do právnych vzťahov,
- právne vzťahy medzi Slovenskou republikou a inými štátmi v oblasti daní a cla alebo vzťahy vznikajúce na základe účasti v medzinárodných organizáciách, európskych zoskupeniach, ako aj cezhraničnej spolupráce v oblasti daní, cla a kontroly pohybu tovaru.

Ak vezmeme do úvahy fakt, že už dnes je nesporne chronickým problémom finančných predpisov týkajúcich sa daňovej a colnej správy veľmi krátka legisvakantná lehota, ktorá neumožňuje dotknutým stranám kvalitne sa pripraviť na zavedenie schválených zmien do každodennej praxe, ako po odbornej stránke (napr. prostredníctvom metodických príručiek), tak aj po technickej stránke (týkajúcej sa výmeny tlačív, zapracovania legislatívnych zmien do informačných systémov a pod.), dôsledkom čoho sú zamestnanci daňovej a colnej správy nútení používať aj rôzne neštandardné riešenia, považujeme takýto postup za prinajmenšom nesystémový.

V každom prípade pripravované zmeny sa budú týkať širokého spektra právnych noriem finančného i nefinančného charakteru, vrátane súvisiacich právnych predpisov. V prvej fáze sa budú meniť a dopĺňať napr. normy upravujúce postavenie, organizáciu a pôsobnosť orgánov zabezpečujúcich výber daní a cla ako sú Zákon č. 652/2004 Z.z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a Zákon č. 150/2001 Z.z. o daňových orgánoch. Ďalej sú to procesné normy, najmä Zákon č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a Zákon č. 511/1992 Z.z. o správe daní a poplatkov. Zmeny sa samozrejme dotknú aj hmotnoprávnych predpisov, ako sú Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, Zákon 222/2004 o dani z pridanej hodnoty, či zákony o spotrebných daniach (úprava v súvislosti so zmenou správcu dane), a nezabúdame ani na ostatné normy z ktorých možno spomenúť napr. Zákon č. 312/2001 Z.z. o štátnej službe, Zákon č. 200/1998 Z.z. o štátnej službe colníkov Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok , Zákon č. 171/2005 Z.z. o hazardných hrách, ako aj normy podporujúce elektronizáciu spoločnosti a výmenu údajov medzi orgánmi verejnej správy, resp. inými orgánmi a organizáciami.

Spomeňme aspoň pár najviac rezonujúcich zmien, ktoré už v týchto chvíľach prechádzajú schvaľovacím legislatívnym procesom.

Prijatím návrhu Zákona o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov, tak ako je dnes predložený na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“), sa čiastočne vytvorí základňa pre realizáciu prvej fázy projektu, konkrétne reforma daňovej správy. Definuje konkrétne zmeny v aktuálnej organizačnej štruktúre daňových orgánov tak ako sme uviedli vyššie.

Zákon o správě daní a poplatkov v aktuální podobě³⁹, ako procesná norma nie je z hľadiska spektra daní ktoré postihuje koncipovaný príliš zrozumiteľne a jasne, čo síce správca dane spravidla rieši metodickými usmerneniami, avšak aj v nadväznosti na pripravovanú reformu sa žiada vytvoriť normu, ktorá reflektuje pripravované zmeny. V rámci nového zákona o správě daní, tak ako dnes prebieha schvaľovacím procesom, sú navrhnuté úpravy týkajúce sa o.i. nasledovných oblastí:

- zabezpečuje sa zjednotenie terminológie, najmä pojmov, ktoré sa v súčasnom zákone o správě daní používajú podľa toho, s ktorým ustanovením zákona súvisia – napr. pojem daňové konanie sa používa výlučne v prípadoch v ktorých sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov, postupy súvisiace so správnym zistením dane a zabezpečením úhrady dane sú špecifikované pojmom správa daní. Alebo napr. za daňovú pohľadávku podľa pôvodnej úpravy sa označuje ako pohľadávka správcu dane na dani do lehoty splatnosti dane, daňový nedoplatok je chápaný ako dlžná suma dane po lehote splatnosti dane, na účely započítania pohľadávok sa za daňovú pohľadávku považuje daňový nedoplatok, na účely postúpenia daňových pohľadávok sa za daňovú pohľadávku považuje daňová pohľadávka znížená o daňové záväzky a pod. Návrh zákona v tomto prípade napríklad uvažuje v intenciách zákona o účtovníctve⁴⁰, o prevzatí účtovného pohľadu a jednotne používa pojmy „pohľadávka do lehoty splatnosti“ a „pohľadávka po lehote splatnosti“.

- zadefinovala sa vecná príslušnosť a upravilo sa ustanovenie o miestnej príslušnosti a to v zmysle, že definovaná miestna príslušnosť by sa nemala vzťahovať na vykonanie kontroly, ktorú bude môcť realizovať ktorýkoľvek kontrolór voči pre ktorémukoľvek subjektu v prípade, že tak rozhodne jeho nadriadený. Čo sa daňového subjektu týka, tento by mal napriek existencii pravidla miestnej príslušnosti mať právo vykonať akýkoľvek úkon u ľubovoľného správcu príslušnej dane, teda aj požiadať o registráciu, predkladať akékoľvek písomnosti, vyžiadať si potvrdenia rôzneho charakteru, či požiadať o poskytnutie konzultácie.

- návrh zákona prináša nóvum v podobe sprístupnenia elektronického výpisu osobného účtu daňovému subjektu, ako aj právo daňového subjektu podať správcovi dane námietku k nezrovnalostiam zisteným v elektronickom výpise z jeho osobného účtu. Vzhľadom na pripravované zjednotenie daní a cla bude dotknutý subjekt tieto platiť na jeden účet štátnych príjmov, pričom správca vo vlastnej réžii zabezpečí ich rozúčtovanie podľa interných predpisov, alebo vychádzajúc z princípu, že subjekt je povinný uhradiť svoje záväzky voči štátu bez ohľadu na ich charakter, zabezpečí subsidiárne priradenie platby k pohľadávke po lehote

³⁹ Zákon č. 511/1992 Zb. o správě daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších právnych predpisov

⁴⁰ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

splatnosti, ktorej splatnosť nastala najskôr. K zjednodušeniu fungovania takéhoto systému by mala prispieť samozrejme elektronizácia finančnej správy, postupné vylúčenie predkladania dokladov v listinnej forme, riešenie podávania neštrukturalizovaných tlačív elektronickou formou, vďaka čomu prijaté informácie z rôznych zdrojov do finančnej správy ako budú ľahko overiteľnými pri zisťovaní príjmov či možností daňových a colných únikov.

Z dôvodu existencie exponovaných termínov na predkladania daňových priznaní a na realizáciu úhrady daňovej povinnosti, by mala byť prínosom ich diverzifikácia, resp. taký mechanizmus, ktorý umožní z hľadiska času dôkladnú prípravu štátu na kontrolu splnenia platobných povinností, či vrátenie preplatkov subjektom.

Analýza potreby zjednotenia daní, cla a poistných odvodov, teda poistného na dôchodkové, nemocenské, úrazové poistenie, poistenie v nezamestnanosti, poistného do rezervného fondu solidarity a garančného fondu, príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a poistného na zdravotné poistenie do jedného miesta výberu vychádza zo skutočnosti, že existujúci systém výberu týchto inštitútov v SR je mimoriadne komplikovaný a to nie len súvislosti s administratívnou a na to nadväzujúcou finančnou náročnosťou, ale aj vo vzťahu k občanovi. Ten je nútený orientovať sa v množstve zákonov, uplatňujúcich rozdielny prístup k rovnakému problému, nehovoriac o neprimerane častých zmenách často len formálnych problémov, ktoré však v konečnom dôsledku môžu viesť k nepríjemným sankciám.

Zjednotenie systému výberu daní a poistných odvodov a vytvorenie jedinej efektívnej inštitúcie bude zaiste komplikovaný dlhoročný proces. Inštitucionálne zjednotenie je však len jednou stránkou problému. Citlivou témou budú pravdepodobne otázky zjednotenia vymeriavacieho základu a sociálne aspekty na strane výdavkov. Pripravované sú už legislatívne zmeny v normách zdravotného a sociálneho poistenia i zákona o dani z príjmov umožňujúce realizáciu návrhov plynúcich z Koncepcie, najmä ustanovení upravujúcich výber poistného na jednotlivé formy poistenia a kompetencií poisťovní zmenou právnych noriem ako sú Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, Zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a mnohé ďalšie.

Bude potrebné legislatívne upraviť zmeny, najmä čo sa týka metodiky, jednotného výkladu práv a povinností subjektov, termínov pre rôzne hlásenia, vymedzenie rozhodujúcich období, určenie jednotného vymeriavacieho základu daní a poistných odvodov, odstránenie rôznych režimov statusu poistenca (povinne alebo dobrovoľne poistená osoba)

a možno zavedenia jedinej sadzby odvodu na „sociálne poistenie“. Takto nastavený efektívne fungujúci model bude v personálnej oblasti síce znamenať zníženie počtu zamestnancov potrebných na výkon týchto činností, avšak na druhej strane prinesie motivujúcejšie ohodnotenie zamestnancov, a v neposlednom rade aj efektívnejšie predchádzanie daňovým únikom a neplateniu poistného.

Transformácia zmien vybraných teoretických nezrovnalostí do systému finančného práva so zameraním na osobitnú časť

Či si chceme pripustiť, alebo nie, zasahuje finančné právo cez finančné vzťahy do všetkých odvetví práva. Vo všeobecnosti ho verejnosť vníma najmä cez oblasť rozpočtovej a daňovej politiky, v ktorej sú v istom zmysle zakódované pozitívne impulzy napredovania spoločnosti, no pripusťme, že aj prvky retardácie, v prípadoch, ak kompetentné štátne orgány nerespektujú moderné vývojové trendy a nekonfrontujú svoju činnosť s objektívnymi potrebami spoločnosti, či jej subjektívnymi možnosťami a schopnosťami. V tejto súvislosti reforma daňovej a colnej správy bude nesporne zaťažkavou skúškou o.i. aj vo vzťahu k tvorbe, zmenám a aplikácii finančno-právnych noriem.

Z pohľadu finančného práva ako teórie, alebo pedagogickej disciplíny však možno uvažovať o určitej systematizácii noriem osobitnej časti finančného práva spôsobom, že by sa tieto prezentovali ako normy finančného práva súkromnoprávneho charakteru a normy verejnoprávneho charakteru.

V rovine teoretického prístupu sa v posledných rokoch sa čoraz viac objavujú v odbornej verejnosti názory o tom, že tradičné kritériá, na základe ktorých sa vytváral systém práva a jeho teória, ako i právnych odvetví, prípadne pododvetví sú dnes už prekonané. Čoraz častejšie rezonujú hlasy na osamostatnenie niektorých odvetví finančného práva, ktoré v sebe obsahujú prvky tak súkromného, ako aj verejného práva, zdôvodňujúc toto skutočnosťou, že striktná hranica sa viditeľne stiera, čo možno pozorovať napríklad na práve finančného trhu, či bankovom práve. Iní teoretici zas argumentujú nevyhnutnosťou odčleniť daňové právo, práve kvôli jeho relatívne autonómne postaveniu, špecifickosti, či rozsahu. Nespochybnujeme síce vývoj, na druhej strane s odčleňovaním ktorejkoľvek súčasti finančného práva tak ako je dnes prezentované nesúhlasíme. Dôvodom je jednak skutočnosť, že takýmto prístupom by sa finančné právo ako odvetvie zúžilo do takej miery, až by súčasným kritikom poskytlo relevantné argumenty k ich pochybnostiam o opodstatnenosti existencie finančného práva ako takého. Netreba totiž zabúdať že verejné financie či už v ponímaní sústavy fondov alebo sústavy vzťahov, ako aj nerovnosť subjektov v týchto vzťahoch sú nesporne zjednocujúcim prvkom.

Bez ohľadu na optiku nazerania na finančné právo, bez ohľadu na tendencie prístupu, nemyslíme, že v blízkej budúcnosti dôjde k radikálnej zmene v intenciách vyššie prezentovaných názorov, napriek tomu akákoľvek konfrontácia bude vždy prínosom pre obidve strany a je určite vítaná.

Literature:

- Babčák, V.: Slovenské Finančné právo, Košice: Právnická Fakulta UPJŠ v Košiciach, 1993, 201s., ISBN 80-7097-260-2
- Babčák, V., Balko, L., Králik, J. : Finančné Právo. Bratislava: In Práca PP č. 12-13/2001
- Bakeš M. et al.: Finanční právo, Praha : C.H.Beck, 2006, 786s., ISBN: 80-7179-431-7
- Bakeš M.: Základy finančního práva, Praha: Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti, 1987
- Balko, L.: Bankové práva, Bratislava: Elita ,2000, 346s. , ISBN 80-8044-069-7
- Balko, L.: Nad Reformou Finančného práva v podmienkach Slovenskej republiky v transformačnom procese, Praha: In Acta Universitatis Carolinae Iuridica Č. 3-4/2003,
- Balko, L.: Právo finančného trhu, Bratislava: Epos, 2001, 152s., ISBN 80-8057-342-5
- Balko, L.: Slovenské finančné právo v nových podmienkach. In Právnik, 2004, č.9, s. 920-943.
- Balko, L., Babčák, V., et. al. :Finančné právo, Žilina: Poradca Podnikateľa s.r.o., 2006, 680s., ISBN 80-88931-53-3
- Bujňáková M. et al.: Aktuálne otázky práva. Zborník. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach 2006. ISBN 80-7097-642-X
- Grúň, L.: Od financií k finančného právu, Bratislava: Právny obzor 3/2004
- Horn, N.: German Banking Law and Practice in International Perspective, New York : de Gruyter , 1999, 361 s., ISBN 3-11-016573-2
- Horniaková, Ľ. - Čunderlík, Ľ.: Finančný trh. 1. vydanie. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraF UK, 2009. ISBN 978-80-7160-278-1.
- Jánošíková P., Mrkývka P., Tomažič I. et al.: Finanční a daňové právo. Plzeň: Aleš Čeněk, S.R.O., 2009., 524s., ISBN 978-80-7380-155-7

- Králík J. et al.: Heslár verejného práva (Výkladový slovník). Bratislava: Eurounion, 2005, 447s., ISBN 80-88984-75-0
- Králík J., Jakubovič D.: Finančné právo, Bratislava: Veda, 2004. ISBN 80-224-0804-2
- Králík, J., Jakubovič D., Šmátrala M.: Abeceda finančného práva. Bratislava: Veda, 2005, 282s., ISBN 80-224-0851-4
- Králík, J., Jakubovič, D.: K aktuálnemu právno-teoretickému problému Vymedzenie predmetu a rozsahu finančného práva vo vzťahu k tzv. právu finančného trhu, Bratislava: In Obchodné právo č.1/2006, s. 26-40
- Pauličková, A., Bakeš M. et al.: Finančné právo na Slovensku a v Čechách, Sládkovičovo: Eurounion, 2007, 334s., ISBN 978-80-88984-99-3
- Slovinský A. et al.: Československé finančné právo, Bratislava: Obzor, 1985, 338s., 65-064-85
- Slovinský A., Girášek J.: Československé finančné právo. Bratislava: Obzor, 1979.
- Svák, J. a kol.: Ústavné právo SR, Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2008, 478s., ISBN 978-80-8054-455-3
- Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších právnych predpisov
- Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

- Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a mnohé ďalšie.
- Zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov
- Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 285 zo dňa 7. mája 2008 ku Konceptii reformy daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov

Contact – email

jana.simonova@minv.sk - maria.sabayova@minv.sk